

Werk

Titel: D. Jo. Frid. Blumenbachii Institutiones Physiologicae.

Autor: Blumenbach, Johann Friedrich

Verlag: Dieterich

Ort: Gottingae

Jahr: 1821

Kollektion: Blumenbachiana

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN659038048

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN659038048>

OPAC: <http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=659038048>

LOG Id: LOG_0048

LOG Titel: Sectio XLII. De Lacte

LOG Typ: chapter

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain these Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

SECTIO XLII.

DE
L A C T E.

§. 608.

Multimode cum utero conspirant *mammæ*, fontes sanctissimi, humani generis educatores ut eleganter audiunt apud Gellium Favorino philosopho. Utriusque enim ordinis organorum functio infantili aetate vix adhuc ulla est; iisdem tunc pubertatis annis utraque simul vigere incipit, ut quando primum ingruunt catamenia, fororient quoque *mammæ*; ab eo vero inde tempore passim aut simultaneas vices subeunt quando graviditatis progressu *mammæ* quoque turgere et lac fundere incipiunt; aut alternas, cum quamdiu lactat mater, cessent interim menstrua, si vero non lactat, lochia eo copiosius fluant et s. p.

Denique autem ingravescente aetate utraque functio simul quoque plane cessat, ut quando iam non amplius revertantur catamenia tam uterus quam mammae aequaliter inertes tabescant; ut pathologica taceam phaenomena in menstruorum v. c. anomaliis, fluore albo, extirpatione ovariorum, aliisque morboris affectionibus luculenter observanda, et eandem de qua agimus sympathiam demonstrantia.

§. 609.

Neque mirum videbitur tam intimum uteri et mammarum commercium consideranti, tam multifarias consensus physiologici species, alias (§. 56.) sigillatim enarratas, ad unam fere omnes inter ea muliebris thoracis et abdominis organa locum habere *).

§. 610.

Maximi praesertim momenti quondam aestimabatur consensus anastomoti-

*) cf. JAC. ANEMAET *de mirabili quae mammae inter et uterum intercedit sympathia*. LB. 1784. 4.

cus arteriam inter mammariam internam et epigastricam observabilis *); cui et si nimium tribuerint olim physiologi **), haud contemnendas tamen deberi in ea conspiratione partes, probabile videbitur luminis mutationem consideranti quae epigastricae graviditatis tempore et quamdiu mater lactat, contingit.

§. 611.

At enim vero et hoc uteris cum mammis commune habet, quod utriusque ordinis haecce organa cum chylo amicam quasi affinitatem alere videantur, in morboris non unius generis affectionibus, verum etiam in neonatis puellis tantum non semper observabilem.

*) EUSTACHII tab. XXVII. fig. 12.

HALLERI *icon. anat. fasc. VI. tab. I.*

**) Recte monente G. RUD. BOEHMER *de consensu uteri cum mammis causa lactis dubia.* Lips. 1750. 4.

§. 612.

Mamma vero muliebris *) quae tum forma sua, quali praesertim in flore aetatis conspicua est, tum vero eo quod et praeter lactationis periodos ipsam eam formam magis quam aliorum mammalium ubera perennem seruet, ad characteres specificos sexus feminei in humano genere pertinet, placentiformi constat glandularum conglomeratarum congerie, numerosis sulcis in maiores lobos distincta, et adiposae massae in univrsum quasi immerfa; maxime autem antrorsum firmiore sebo tumens, cui tenerima obtensa est cutis.

§. 613.

Quivis autem istorum lorum iterata divisione ex minoribus lobulis componitur, hique ex vulgo sic dictis acinis, quibus ultimae *ductuum lactiferorum* ra-

*) A. B. KÖLPIN *de structura mammaram*. Grphisw. 1765. 4.

ATHAN. IOANNIDIS *physiologiae mammaram muliebrium specimen*. Hal. 1801. 4.

diculae *) inhaerent ex arteriae mammariae internae extremis ramulis chylolum laticem attrahentes.

§. 614.

Abeunt autem hae radicae magis magisque confluentes **) denique in truncos principes, numero loborum respondentes, ita ut plerumque in quavis mamma quindecim eorum aut paulo plures numerentur. Hi quidem passim in sinus ampliores dilatantur, nulla autem genuina anastomosi invicem necti videntur ***).

§. 615.

Terminantur autem hi trunci tenerrimis canaliculis excretoriis, qui versus centrum mammae intercedente cellulosa in papillam colligantur †), quae subtilis-

*) cf. C. A. COVOLO binas tabulas ad calcem posthumatum SANTORINI.

**) V. MICH. GIRARDI tab. I. iisdem SANTORINI tabulis subiunctam.

***) J. GOTTL. WALTER *observat. anat.* pag. 33 sq.

†) SANTORINI tab. posth. VIII.

simis vasis sanguiferis et nervulis per-
textata ad externorum quorundam stimu-
lorum accessum singulari erectioni ob-
noxia est.

§. 616.

Ambit papillam *areola* *); quae aequae
ac ista ipsa singulari colore **) reticuli
quod epidermidi ***) substernitur, con-
spicua est, praeterea autem folliculis
quoque sebaceis †), distinguitur.

§. 617.

Quod vero in hactenus descripta offi-
cina secernitur, *lac* muliebri succus est
noti coloris, aquosus, pinguiusculus,
subdulcis, lenis, in universum quidem

*) RYRSCH *thes.* I. tab. IV. fig. 4.

**) Gravidis, praesertim quando prima vice ute-
rum gerunt, flavescent plerumque papillae.

Samojedicis vero feminis, etsi adhuc in-
tactis, papillas nigerrimas esse, asserit au-
ptes KLINGSTAEDT in *Mém. sur les Samojedes*
et les Lapons pag. 44.

***) B. S. ALBINI *annotat. acad.* L. III. tab. IV.
fig. 3.

†) MORGAGNI *adversar. anat.* I. tab. IV. fig. 2.

mammalium domesticorum lacti similis, magis tamen quam in ullo istorum animalium innumeris varietatibus proportionis partium constitutarum ludens; etiam ob insignem qua scatet salis essentialis, mox dicendi, quantitatem longe difficillimus coactu, neque ullum alcali volatilium vestigium praebens *).

§. 618.

Spiritu vini autem coactum eadem elementa monstrat, quibus et animalium quae diximus, lac constare notum est. Praeter *aquosum* enim halitum quem recentem emulsum et adhuc calens spirat, *serum a caseosa* parte secedens, tam saccharum lactis continet**), quam acidum

*) FL. JAC. VOLTELEN (praef. HAHNIO) *de lacte humano observationes chemicae*. LB. 1775. 4.

PARMENTIER et DEYEUX *Précis d'Expériences et observations sur les différentes Espèces du Lait*. Argentor. 1798. 8.

THENARD in *Annales de Chimie* T. LIX. pag. 262.

**) MARC. LUD. WILLIAMOZ *de sale lactis essentiali*. L. B. 1756. 4.

aceticum, calci et magnesia phosphoratae aequae ac oleosis et mucosis partibus nuptum. Butyraceum vero cremorem globulis constare dicunt sed variae et inconstantis magnitudinis, utpote quorum diametrum intra $\frac{1}{200}$ et $\frac{1}{600}$ lineae ludere asserunt *).

§. 619.

Analogia vero quae chylum inter et sanguinem et utrosque inter hosce liquores et ipsum lac **) praevalere observatur, satis probabile reddit, esse hunc de quo agimus postremum humorem ipsius chyli speciem ex sanguinis massa reductam, s. potius ante plenariam eius assimilationem

*) SENAC *Tr. du coeur*. Vol. II. p. 276. ed. 2.

FR. V. P. GRÜTHUISEN *Untersuch. über den Unterschied zwischen Eiter und Schleim durch das Microscop*. Monach. 1809. 4. pag. 16. fig. 15.

**) cf. JO. THEOD. VAN DE KASTEELE *diff. de analogia inter lac et sanguinem*. Lugd. Bat. 1780. 4.

et ALEX. WILSON *de analogia inter lac et chylum*, in *EJ. observations relative to the influence of the climate*. pag. 97 sqq.

ex sanguineo penu, cui modo accesserat, iterum separatam; cui sententiae praeter alia argumenta tum specificae ingestorum qualitates favent, non raro in lacte nutricis luculenter observabiles *): tum vero chylosus habitus aquosi lactis quale sub graviditate et paulo post partum e mammis stillat **).

*) v. post nubem aliorum testium KÖLPIN in PALLASII *neuen nordischen Beyträgen* vol. II. pag. 343.

**) In univcrsum etiam lympham, absorbentibus venis contentam, haud parum ad secretionem lactis conferre, non uno argumento probabile fit.

Intumescencia v. c. glandularum subaxillarium primis iam graviditatis mensibus tantum non semper observabilis.

Maxime vero phaenomeno memorabili, quo graviditate proveccta (ob uteri molem, plexus venarum lymphaticarum lumbarcs insignes et numerosos prementis,) crura matris tumescere constat, is vero oedematosus tumor statim post partum ita tollitur ut tunc surae in recenti puerpera flaccidissimae potius pendeant, lympham (ablato nunc impedimento quod uterus gravidus plexibus istis hactenus intulerat,) iam toto impetu sursum ruente, quem singularem impetum mox uberior lactis secretio infequitur.

§. 620.

Caussa vero, quare continuata lactatione blandum hocce foetus pabulum temporis progressu spissius et magis magisque pingue evadat, maxime ad venas lymphaticas videtur referenda, quibus mammae abundant, et quae quo uberior est et diuturnior lactis effluxus eo plus et magis continuo serofas partes resorbent, easdemque denuo sanguinis massae affundendo, universum huius secretionis negotium augent et promovent (§. 477.); imo vero et post ablactationem residuum lac hauriunt eidemque massae admiscent.

§. 621.

Uberrima enim lactis secretio proximis post partum diebus contingit, et si mater lactat ipsa infantis suctione ulterius ad unam alteramve per nycthem-

Verum et illa huc spectat quam supra iam tetigimus (§. 530.) momentanea sitis, quam mater lactans, simul ac infantem uberi admo-
vet, ex absorbito a faucibus lymphaticis humore, colligere solet.

rum libram, sustinetur, donec menstrua, quae plerumque tam diu intermittunt (§. 556.), denuo revertantur.

Est tamen quod intactarum subinde virginum, quid quod et utriusque sexus infantium neonatorum, imo vero et virorum *) [aeque ac aliorum mammalium masculorum adulatorum **)] mammas lac praebuisse, observatum fuerit.

§. 622.

Excretionem vero lactis sollicitat eius ubertas, qua et sponte exfillare notum est: ulterius autem perficit eandem tum pressio mammae externa, tum infantis suctio.

*) Rem in Russia vulgarem esse asseritur in *commentat. acad. sc. Petropol.* vol III. p. 278 sq.

**) Pluribus de eo argumento egi in *Hannoverisch. Magazin* 1787. pag. 753 sqq.